

TEFSIRI I AJETEVE 8-20 TË SURES EL-BEKARA

Ajeti 8

وَمَنْ النَّاسِ مَنْ يَقُولُ آمَنَّا بِاللَّهِ وَبِالْيَوْمِ الْآخِرِ وَمَا هُمْ بِمُؤْمِنِينَ ﴿٨﴾

Përkthimi

"Ka disa njerëz që thonë: 'Ne besojmë në Allahun dhe në Ditën e Ahiretit', ndonëse në të vërtetë nuk janë besimtarë."

Tefsiri

Pas përshkrimit të atyre që besojnë në fenë e vërtetë dhe të atyre që e mohojnë atë haptazi, tani trajtohet një grup i tretë, i dalluar për nga besimi dhe sjellja: *munafikët* (hipokritët). *Munafik* quhet ai person që, ndonëse nuk beson me zemër, deklaron se e beson Allahun e Madhëruar, Pejgamberin s.a.v.s. dhe parimet e tjera të besimit që ai i ka kumtuar, duke u paraqitur si musliman. Tipari më dallues i këtij grupi është dyfityrësia: ata shtiren sikur besojnë, megjithëse në të vërtetë nuk besojnë, dhe mendojnë se me këtë mënyrë mund t'i mashtrojnë besimtarët.

Meqenëse mohuesit e fshehtë janë më të rrezikshëm sesa mohuesit e hapur dhe armiq të njohur të Islamit, si dhe për shkak se mundësia që ata ta gjejnë rrugën e drejtë është më e vogël, munafikët konsiderohen si kategoria më e ulët e mohuesve. Edhe dënimi i tyre në jetën e përtejme do të jetë më i rëndë se ai i mohuesve të tjerë (en-Nisa', 4:145).

Në çdo bashkësi fetare, grup apo shoqëri ka njerëz që, megjithëse kanë bindje të ndryshme nga të tjerët, nuk i shfaqin ato haptazi. Përkundrazi, ata shtiren sikur e ndajnë të njëjtin besim me të tjerët, për ta ruajtur pozitën e tyre dhe për t'i arritur qëllimet që synojnë. Shkaku i kësaj sjelljeje, e cila quhet *nifak* (hipokrizi), mund të jetë dobësia e individit ose e grupit, ose zgjedhja e vetëdijshme e kësaj mënyre veprimi si taktikë dhe metodë për t'i realizuar qëllimet e caktuara.

Muhammedi s.a.v.s. dhe muslimanët, gjatë periudhës së Mekës, ishin përballur me idhujtarët. Pas shpërnguljes në Medinë, krahas idhujtarëve, u shfaqën edhe dy grupe të tjera kundërshtarësh të besimit islam: hebrenjtë dhe munafikët. Para ardhjes së muslimanëve në Medinë, hebrenjtë kishin arritur të siguronin një pozitë mbizotëruese ndaj banorëve të atjeshëm dhe i shfrytëzonin ata. Mirëpo, pas ardhjes së Pejgamberit s.a.v.s. dhe të shokëve të tij, ata e humbën pozitën e tyre mbizotëruese dhe, gradualisht, u shndërruan në një pakicë me pozitë të nënshtruar. Disa prej hebrenjve, të cilët nuk e konsideronin të përshtatshme këtë gjendje për veten ose për interesat e tyre, deklaruan me fjalë se e kishin pranuar Islamin dhe hynë në bashkësinë muslimane. Megjithatë, ata

nuk lanë pa përdorur asnjë mundësi për ta dëmtuar këtë bashkësi dhe për ta rrënuar atë nga brenda.

Edhe Abdullah ibn Ubej, i cili në kohën kur i Dërguari i Allahut po vinte në Medinë përgatitej ta merrte drejtimin e saj, kishte ushqyer pritshmëri të ngjashme. Mirëpo, kur këto pritshmëri nuk iu realizuan, ai filloi të ushqente urrejtje ndaj Pejgamberit s.a.v.s. dhe muslimanëve. Megjithatë, duke e kuptuar se, po të mbetej haptazi mohues, nuk do të mund t'u shkaktonte atyre shumë dëme, pas Betejës së Bedrit ai deklaroi se e kishte pranuar Islamin.

Abdullah ibn Ubej, i cili deri në vdekjen e tij, në vitin e nëntë sipas kalendarit hixhri, qëndroi në krye të lëvizjes së munafikëve, organizoi intriga të ndryshme kundër muslimanëve (shih gjithashtu: el-Munafikun, 63:1-8).

Edhe pse Allahu i Lartësuar ia kishte bërë të njohur Pejgamberit s.a.v.s. se cilët ishin munafikët, ata në pamje të jashtme paraqiteshin si muslimanë dhe njerëzit përreth i konsideronin të tillë. Për këtë arsye, Pejgamberi s.a.v.s., për ta parandaluar përhapjen e një propagande të tillë si: "Muhammedi po i vret edhe shokët e vet" (Buhariu, "Tefsir", 63/5, 7), nuk ua zbuloi publikisht identitetin munafikëve dhe nuk i ndëshkoi ata, përderisa nuk u vërtetohej kryerja e ndonjë vepre të caktuar penale.

Përveç hipokrizisë në besim, ekziston edhe hipokrizia në aspektin moral. Pejgamberi s.a.v.s. i ka porositur besimtarët që të ruhen edhe nga kjo formë e hipokrizisë. Në lidhje me këtë, hadithi i mëposhtëm përbën një paralajmërim të rëndësishëm: *"Munafiku ka tri shenja: kur flet, gënjen; kur premt, nuk e mban premtimin; dhe kur i besohet diçka në amanet, e tradhton amanetin."* (Buhariu, "Shehadat", 28; Muslimi, "Iman", 25)

Ajeti 9

يُخَادِعُونَ اللَّهَ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَمَا يَخْدَعُونَ إِلَّا أَنْفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ﴿٩﴾

Përkthimi

"Ata përpiqen ta mashtrojnë Allahun dhe besimtarët (sipas mendjes së tyre), por në të vërtetë e mashtrojnë vetëm vetveten, pa qenë të vetëdijshtëm për këtë."

Tefsiri

Munafikët (hipokritët), të cilët e fshehin mohimin e tyre dhe para besimtarëve shtiren sikur besojnë, mendojnë se me këtë sjellje po i mashtrojnë si besimtarët, ashtu edhe Allahun e Lartësuar. Mirëpo, në të vërtetë, ata që mashtrohen janë vetë ata. Kjo sepse Allahu i Madhëruar e di gjendjen e tyre të vërtetë, por u jep mundësi dhe kohë si pjesë e sprovës së tyre.

Edhe shumë prej besimtarëve, ndonëse i dallojnë dhe e kuptojnë se cilët janë në të vërtetë munafikët, i pranojnë ata ashtu siç paraqiten nga jashtë dhe sillen me ta në përputhje me këtë qëndrim. Për rrjedhojë, të mashtruarit e vërtetë janë vetë hipokritët, sepse nuk janë të vetëdijshëm për gjithë këtë gjendje. Ata e vënë veten në një pozitë qesharake dhe, njëkohësisht, e privojnë veten nga udhëzimi dhe thirrja në rrugën e drejtë, që përndryshe u ishte drejtuar edhe atyre.

Ajeti 10

فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ فَزَادَهُمُ اللَّهُ مَرَضًا وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ بِمَا كَانُوا يَكْذِبُونَ ﴿١٠﴾

Përkthimi

"Në zemrat e tyre ka një sëmundje, ndërsa Allahu ua ka shtuar edhe më shumë atë sëmundje. Për shkak të gënjeshtreve që i thonë, ata do të kenë një dënim të dhembshëm."

Tefsiri

Munafikëve (hipokritëve), të cilët i kishin zemrat e sëmura, u shtoheshin gjithnjë e më shumë zilia dhe urrejtja sa herë që i shihnin mirësitë dhe dhuntitë e ndryshme që Allahu i Lartësuar ia jepte Pejgamberit Muhammed s.a.v.s. dhe besimtarëve. Po kështu, sa herë që dëshmonin se Islami po plotësohej dhe po rrënjosej hap pas hapi, zilia dhe urrejtja e tyre shtoheshin edhe më tepër. Kjo gjendje ua përkeqësoi edhe më shumë sëmundjen që e kishin në zemrat e tyre.

Zemra është një organ shumë i rëndësishëm për shëndetin fizik dhe shpirtëror të njeriut. Kur ajo është e shëndetshme, i gjithë trupi është i shëndetshëm.

Në gjuhën e Kur'anit, fjala "zemër" përdoret më së shumti në kuptimin e qendrës së ndërgjegjes, besimit dhe moralit.

Munafikllëku (hipokrizia) dhe dyfytyrësia përbëjnë një shthurje morale. Ato janë fryte të hidhura të një çrregullimi që ekziston në ndërgjegjen e njeriut, pra në qendrën e tij morale. Për sa kohë që vazhdon hipokrizia, edhe ky çrregullim vazhdon të thellohet e të përkeqësohet, si në përmasat e tij, ashtu edhe në natyrën dhe shkallën e rëndësisë së tij.

Ajeti 11

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ لَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ قَالُوا إِنَّمَا نَحْنُ مُصْلِحُونَ ﴿١١﴾

Përkthimi

"Kur u thuhet atyre: 'Mos bëni çrregullime në tokë!', ata përgjigjen: 'Jo, ne jemi vetëm përmirësues!'"

Tefsiri

Çdo njeri e pëlqen mendjen e vet dhe pretendon se rrugën që e ka zgjedhur është e drejtë. Mirëpo, kur vjen puna te paraqitja e argumenteve që e mbështesin këtë pretendim, atëherë del në pah dallimi ndërmjet besimtarit dhe mohuesit.

Argumenti i besimtarit është shpallja hyjnore, e cila, krahas arsyes së tij, madje duke qëndruar mbi të si udhërrëfyese, përbën burimin e dijes së vërtetë. Këtu përfshihen njohuritë dhe shpjegimet që gjenden në Kuranin Famëlartë dhe në hadithet e Pejgamberit s.a.v.s. Ndërsa ata që nuk besojnë në Pejgamberin s.a.v.s. janë të detyruar të mbështeten vetëm në burimet njerëzore të dijes.

Meqenëse burimet njerëzore të dijes, në shumë çështje, nuk janë të mjaftueshme për ta zbuluar dhe njohur të vërtetën vetëm nëpërmjet tyre, ata që mbështeten vetëm në këto burime bien në gabime dhe devijojnë në rrugë të gabuara. Megjithatë, duke qenë se nuk e njohin të vërtetën, ata këmbëngulin në mbrojtjen e bindjeve dhe të veprimeve të tyre, duke pretenduar se ajo që e dinë dhe e bëjnë është e drejtë.

Ata që nuk besojnë në fenë e vërtetë, gabimet e tyre në çështjet që qëndrojnë përtej aftësive të arsyes njerëzore i kuptojnë vetëm pjesërisht, kur gjenden në rrugë pa krye, kur sistemet e tyre nuk funksionojnë më dhe kur shfaqen kriza të ndryshme. Madje, në shumicën e rasteve, as atëherë nuk arrijnë t'i kuptojnë gabimet e tyre, por përpiqen t'u japin shpjegime dhe interpretime të gabuara. Kështu, njohja e së vërtetës mbetet për në jetën e përtejme, në Ahiret. Mirëpo, atëherë kjo njohje nuk do t'u sjellë më asnjë dobi për jetën e kësaj bote.

Ajeti 12

أَلَا إِنَّهُمْ هُمُ الْمُفْسِدُونَ وَلَكِنْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿١٢﴾

Përkthimi

"Në të vërtetë, janë pikërisht ata që shkaktojnë çrregullime, por nuk janë të vetëdijshëm për këtë."

Tefsiri

Le të dihet se, në të vërtetë, janë pikërisht këta ata që shkaktojnë çrregullime, por nuk janë të vetëdijshëm për këtë gjë.

Ajeti 13

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ آمِنُوا كَمَا آمَنَ النَّاسُ قَالُوا أَنُؤْمِنُ كَمَا آمَنَ السُّفَهَاءُ أَلَا إِنَّهُمْ هُمُ السُّفَهَاءُ وَلَكِنْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٣﴾

Përkthimi

"Kur u thuhet atyre: 'Besoni edhe ju, ashtu siç kanë besuar njerëzit e tjerë!', ata përgjigjen: 'A të besojmë edhe ne ashtu siç besojnë mendjelehtët?' Ta dini se, në të vërtetë, mendjelehtët janë pikërisht ata vetë, por nuk e dinë."

Tefsiri

Sikur besimi dhe mohimi të ishin vetëm çështje të arsyes dhe të dijes, atëherë të gjithë njerëzit që zotërojnë arsye dhe dije do të ishin ose besimtarë, ose mohues. Mirëpo, gjatë gjithë historisë, ndër njerëzit me aftësi të larta intelektuale dhe me njohuri të thella shkencore, ka pasur si besimtarë, ashtu edhe mohues. Për këtë arsye, besimtarët nuk mburren me aftësitë e tyre intelektuale. Ata e lidhin udhëzimin në rrugën e drejtë dhe arritjen e besimit jo vetëm me vullnetin dhe zgjedhjen e tyre, por edhe me udhëzimin dhe ndihmën e Allahut të Lartësuar. Prandaj, ata edhe e falënderojnë Atë. Ndërsa mohuesit mbështeten vetëm në arsyen e tyre. Ata mendojnë se janë çliruar nga besimi në qenie dhe realitete që qëndrojnë përtej dhe përmbi aftësive të arsyes njerëzore. Për këtë arsye, ata i cilësojnë besimtarët si njerëz pa mend, naivë dhe të prapambetur në aspektin ekonomik e kulturor, duke e lidhur besimin e tyre me këta faktorë. Pikërisht këtë qëndrim dhe këtë

gjendje psikologjike e zbulojnë ajeti i trembëdhjetë dhe ajetet që i paraprijnë. Këto ajete shpallin se mendjelehtët e vërtetë janë ata që nuk e përdorin drejt arsyen e tyre dhe që nuk e drejtojnë zgjedhjen e tyre kah besimi dhe Islami.

Ajetet 14 - 16

وَإِذَا لَقُوا الَّذِينَ آمَنُوا قَالُوا آمَنَّا وَإِذَا خَلَوْا إِلَىٰ شَيَاطِينِهِمْ قَالُوا إِنَّا مَعَكُمْ إِنَّمَا نَحْنُ مُسْتَهْزِئُونَ ﴿١٤﴾ اللَّهُ يَسْتَهْزِئُ بِهِمْ وَيَمُدُّهُمْ فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿١٥﴾ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ اشْتَرُوا الضَّلَالَةَ بِالْهُدَىٰ فَمَا رَبَحَتِ تِجَارَتُهُمْ وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ ﴿١٦﴾

Përkthimi

Ajeti 14: ***"Kur takohen me besimtarët, thonë: 'Ne besojmë!' Por, kur mbeten vetëm me shejtanët e tyre, thonë: 'Ne jemi me ju. Ne vetëm po tallemi (me besimtarët).'"***

Ajeti 15: ***"Në të vërtetë, është Allahu Ai që tallet me ta dhe i lë të enden të verbuar në humbjen dhe devijimin e tyre."***

Ajeti 16: ***"Këta janë ata që e kanë blerë humbjen në këmbim të udhëzimit në rrugën e drejtë. Prandaj, tregtia e tyre nuk u solli asnjë fitim dhe ata nuk e gjetën rrugën e drejtë."***

Tefsiri

Kur veprime të tilla si "tallja", "mashtrimi" dhe "kundërpërgjigjja ndaj kurtheve" i atribuohen Allahut të Lartësuar, me këtë nënkuptohet se Ai i ndëshkon ata që i kryejnë këto veprime në përputhje me atë që e kanë bërë, duke bërë që të bien vetë në gropën që e kanë hapur për të tjerët. Pra, atribuimi i këtyre veprimeve Allahut të Madhëruar duhet kuptuar në këtë domethënie.

Munafikët (hipokritët), duke menduar se po e fshehin gjendjen e tyre të vërtetë dhe se po i mashtrojnë besimtarët, vazhdojnë t'i realizojnë planet e tyre. Madje, duke besuar se kanë arritur sukses në këtë drejtim, ata i marrin besimtarët nëpër gojë dhe tallen me ta kur ndodhen mes njëri-tjetrit. Mirëpo, meqenëse Allahu i Madhëruar di gjithçka dhe ia ka bërë të njohur Muhammedit s.a.v.s. gjendjen e tyre të vërtetë, ata në fakt e bëjnë veten objekt talljeje. Gjendja e tyre i ngjan asaj të njerëzve që, pa qenë të vetëdijshëm, filmohen nga një kamerë e fshehtë dhe veprimet e tyre shfaqen në ekran, duke u bërë kështu objekt talljeje për të tjerët. Por ndëshkimi i dyfytërsisë në këtë botë nuk përfundon vetëm me kaq. Ata që e konsiderojnë veten të mençur, ndërsa besimtarët i quajnë të pamend dhe mendjelehtë, në të vërtetë e përfundojnë me falimentim tregtinë e jetës së tyre. Kjo ndodh

sepse, me kapitalin e jetës, arsyes dhe vullnetit që u është besuar si amanet, ata kanë zgjedhur ta blejnë devijimin në vend të udhëzimit në rrugën e drejtë.

Faktorët që e përcaktojnë rrjedhën e jetës së njeriut nuk janë vetëm arsyeja dhe vullneti i tij, apo njohuritë që ai i fiton përmes përpjekjeve të veta. Krahas këtyre dhe faktorëve të tjerë, një ndikim të rëndësishëm kanë edhe mjedisi ku njeriu edukohet dhe formohet, si dhe ndikimet udhëzuese që vijnë nga i Gjithëmëshirshmi (Allahu) ose ndikimet devijuese që vijnë nga shejtani. Ashtu siç shejtani ka ndihmës nga lloji i xhinëve, ai ka edhe bashkëpunëtorë që i ka përvetësuar nga radhët e njerëzve. Ajeti i katërmbëdhjetë, me shprehjen “kur mbeten vetëm me shejtanët e tyre...”, tërheq vëmendjen pikërisht ndaj këtij ndikimi devijues. Në këtë mënyrë, ajeti i paralajmëron njerëzit që të jenë të kujdesshëm se me kë shoqërohen dhe nën ndikimin e kujt gjenden.

Ajetet 17 - 20

مَثَلُهُمْ كَمَثَلِ الَّذِي اسْتَوْقَدَ نَارًا فَلَمَّا أَضَاءَتْ مَا حَوْلَهُ ذَهَبَ اللَّهُ بِنُورِهِمْ وَتَرَكَهُمْ فِي ظُلُمَاتٍ لَا يُبْصِرُونَ ﴿١٧﴾ صُمُّ بُكْمٌ عُمِّي فُهُمْ لَا يَرْجِعُونَ ﴿١٨﴾ أَوْ كَصَيِّبٍ مِنَ السَّمَاءِ فِيهِ ظُلُمَاتٌ وَرَعْدٌ وَبَرْقٌ يَجْعَلُونَ أَصَابِعَهُمْ فِي آذَانِهِمْ مِنَ الصَّوَاعِقِ حَذَرَ الْمَوْتِ وَاللَّهُ مُحِيطٌ بِالْكَافِرِينَ ﴿١٩﴾ يَكَادُ الْبَرْقُ يَخْطَفُ أَبْصَارَهُمْ كُلَّمَا أَضَاءَ لَهُمْ مَشَوْا فِيهِ وَإِذَا أَظْلَمَ عَلَيْهِمْ قَامُوا وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَذَهَبَ بِسَمْعِهِمْ وَأَبْصَارِهِمْ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢٠﴾

Përkthimi

Ajeti 17: ***"Shembulli i tyre është si shembulli i një njeriu që ndez një zjarr. Kur zjarri e ndriçon gjithçka përreth tij, Allahu ua shuan dritën dhe i lë në errësira, ku nuk mund të shohin asgjë."***

Ajeti 18: ***"Ata janë të shurdhër, memecë dhe të verbër, prandaj nuk mund të kthehen më (në rrugën e drejtë)."***

Ajeti 19: ***"Ose shembulli i tyre është si ai i njerëzve që i zë një shi i rrëmbyeshëm nga qielli, i shoqëruar me errësira, bubullima dhe vetëtima. Nga frika e vdekjes prej rrufeve, ata i mbyllin veshët me gishta. Mirëpo, Allahu i ka përfshirë mohuesit nga të gjitha anët."***

Ajeti 20: ***"Vetëtima gati ua rrëmben shikimin. Sa herë që ua ndriçon rrugën, ata ecin, ndërsa kur i mbulon errësira, ndalen në vend. Sikur të donte Allahu, do t'ua hiqte krejtësisht dëgjimin dhe shikimin. Pa dyshim, Allahu është i Plotfuqishëm për gjithçka."***

Tefsiri

Mënyra e shpjegimit përmes krahasimeve, sjelljes së shembujve, rrëfimeve përkatëse dhe ngjarjeve të së kaluarës është përdorur që nga kohët e lashta te të gjithë popujt. Kjo mënyrë shprehjeje ishte e njohur edhe ndër arabët, të cilët ishin dëgjuesit e parë të mesazhit të Islamit.

Edhe Kurani Famëlartë e përdor shpesh këtë metodë dhe këtë stil shpjegimi, duke përfituar prej tyre në edukim dhe mësimdhënie, sikur t'i shfrytëzonte mjetet bashkëkohore të komunikimit pamor dhe dëgjimor.

Komentuesit e Kuranit, gjatë shpjegimit të këtyre ajeteve që e përshkruajnë gjendjen e munafikëve (hipokritëve) përmes shembujve, kanë dhënë interpretime të ndryshme. Ata e kanë shpjeguar dritën si dritën e Islamit, errësirën si mosbesimin, shiun si mëshirën, plaçkën e luftës e kuptime të tjera, ndërsa bubullimën dhe vetëtimën si ajetet që i paralajmërojnë dhe i kërcënojnë mohuesit.

Ndërsa ne, në këta dy shembuj të përmendur në ajete, dritën dhe ndriçimin i kuptojmë si burimet dhe mjetet njerëzore të njohjes, siç janë instinktet, organet shqisore dhe arsyeja. Kurse errësirën, shiun, bubullimën, rrufenë, vetëtimën dhe njeriun që përpiqet të ecë e të përparojë mes tyre, i kuptojmë si një përshkrim të jetës së njeriut në këtë botë, me të gjitha ngritjet dhe rëniet e saj, si dhe me problemet materiale e shpirtërore që e shoqërojnë atë.

Kur njeriu përpiqet t'i përballojë problemet e jetës në këtë botë, ai ose mjaftohet vetëm me fuqitë dhe mundësitë e veta njerëzore, ose, krahas tyre, mbështetet edhe në ndihmën dhe udhëzimin hyjnor, duke përfituar nga udhërrëfimi i Kur'anit dhe i Sunetit.

Meqenëse mohuesit e kanë përjashtuar fenë nga jeta e tyre, ata arrijnë t'i zgjidhin problemet materiale, kryesisht dhe deri në njëfarë mase, përmes arsyes, shqisave dhe përvojës. Në këtë mënyrë, ata mund ta organizojnë dhe ta rregullojnë jetën e tyre në aspektin material. Mirëpo, kur përballen me marrëdhënie, qenie, ngjarje dhe dukuri për të cilat njohuritë njerëzore nuk janë të mjaftueshme, ata mbeten në errësirë dhe enden të hutuar mes të panjohurave. Mbyllja e rrugëve të perceptimit dhe të kuptuarit ndaj këtyre çështjeve, shpërfillja e tyre, përpjekja për të mos menduar rreth tyre apo mohimi i ekzistencës së tyre nuk sjellin asnjë dobi.

Në thellësitë e nënvetëdijes shpërthejnë stuhi të fuqishme, ndërsa në vetëdije fillojnë të shfaqen shqetësime dhe trazime të brendshme. Për t'i shtypur këto shqetësime dhe për t'i harruar çështjet që lidhen me realitetin përtej materies, si dhe problemet që fuqitë njerëzore nuk janë në gjendje t'i zgjidhin, njerëzit u drejtohen mjeteve dhe veprimtarive të ndryshme. Këtu përfshihen argëtimet dhe kënaqësitë e jetës, angazhimi në punë, art, sport dhe veprimtari të tjera, si dhe përdorimi i alkoolit, drogës e mjeteve të ngjashme. Mirëpo, këto mjete nuk sjellin zgjidhje të vërtetë. Edhe nëse japin ndonjë lehtësim, ndikimi i tyre është kalimtar, duke ardhur e duke u zhdukur me shpejtësinë e vetëtimës. Edhe pse këto gjëra mund ta shpërqendrojnë njeriun për njëfarë kohe, kur ai përballat me fundin e pashmangshëm, e kupton të vërtetën. Mirëpo, atëherë është tepër vonë dhe mundësia për të vepruar tashmë ka kaluar.

Mjetet e njohjes njerëzore, të cilat Allahu i Lartësuar ua ka dhuruar njerëzve, u janë dhënë atyre për dy qëllime: që t'i përdorin në fushat ku ato janë të vlefshme dhe të mjaftueshme, si dhe që, duke i lexuar dhe kuptuar shenjat (*ajetet*) që gjenden brenda vetes dhe në botën përreth, ta njohin Zotin e tyre dhe t'ia vënë veshin udhëzimit të Tij.

Njeriu që nuk i përdor këto aftësi në mënyrën e duhur dhe në përputhje me qëllimin për të cilin i janë dhënë, zbret në nivelin e krijesave që nuk i zotërojnë këto aftësi. Megjithatë, ndryshe nga ato krijesa, njeriu mban përgjegjësi, sepse për çdo mirësi do të kërkohet llogari. Ai do të merret në përgjegjësi për amanetin që i është besuar.

Edhe munafikët, nga njëra anë, nëpërmjet arsyes së tyre dhe, nga ana tjetër, nëpërmjet njohurive fetare që i marrin nga muslimanët, me të cilët përshtaten vetëm në pamje të jashtme, arrijnë ta rregullojnë deri në njëfarë mase jetën e tyre në këtë botë. Mirëpo, kur bëhet fjalë për botën e tyre të brendshme, për realitetin përtej materies dhe vdekjes, si dhe për marrëdhëniet që lidhen me këtë realitet, ata mbeten në errësirë dhe vuajtje, enden të hutuar dhe përfundojnë në rrugë pa krye.

Arsyeja dhe njohuritë njerëzore, kur nuk mbështeten vazhdimisht nga udhëzimi dhe drita hyjnore, janë po aq të shkurtra dhe të pamjaftueshme sa drita e një zjarri që digjet për pak kohë, e një shkrepëseje apo e një vetëtime. Prandaj, vetëm me këto mjete, ata nuk arrijnë të shpëtojnë nga gjendja pa rrugëdalje në të cilën ndodhen.

Burimi:

Komision, *Kur'an Yolu – Türkçe Meâl ve Tefsir*, bot. Diyanet, Stamboll 2023, vëll. I, f. 79-84.

Nga turqishtja: Rehan Neziri